

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΡΩΪΚΗ ΤΟΥ ΜΠΕΤΟΒΕΝ

Γραμμένες από τους ΒΑΓΚΝΕΡ — ΤΣΑΪΚΟΦΣΚΥ — ΜΠΕΡΛΙΟΖ

Ο ΒΑΓΚΝΕΡ

Πρώτ' απ' όλα ή έκφραση «Ηρωϊκή», δά πρέπει νά νοηθή μέσα στην πιο πλατιά της έννοια και σημασία, κι' όχι δι' άφορά μόνο ένα στρατιωτικό ήρωα.

Πρέπει νά νοιάσουμε καλά μέ την όνομασία «Ηρώς, τόν ολοκληρωμένο άνθρωπο, τόν τέλειο, στόν όποιο όλα τά καθαρώς ανθρώπινα αισθήματα, άγάπης, θλίψης και δύναμης, τού άνήκουν ιδιαίτερα, πλήρη και ίσχυρά. Κι' έτσι μόνον άντιλαμβανόμαστε τόν άκριβή άντικειμενικό σκοπό, πού ό καλλιτέχνης μάς κάνει νά νοιάζουμε, μέσα στην κατανοητή μουσική τού έργου του. Ή ολοκληρωμένη καλλιτεχνική έκταση αύτου τού έργου, είναι γεμάτη απ' όλα τά ανθρώπινα αισθήματα πού δρασκευότητα εισχωρούν μέσα στην ψυχή, προερχόμενα από μία προσωπικότητα τέλεια κι' ίσχυρή, πού γι' αύτή τίποτα από τ' ανθρώπινα δέν της είναι ξένα. Αύτή ή προσωπικότητα κλείνει μέσα της όλη τήν άληθινή ανθρώπινη φύση πού τήν εκφράζει μέ τέτοιον τρόπο, ώστε από τήν πιο πηγαία κι' άμεση εκδήλωσή της, καταλήγει σ' ένα συμπέρασμα, πού ένώνει τήν πιο άσθηματική τρυφερότητα μέ τήν πιο εδεργειακή δύναμη τής φύσης αύτης. Τό συμπέρασμα αύτό είναι ή ήρωϊκή πνοή πού χαρακτηρίζει αύτό τό άριστούργημα.

Ο ΤΣΑΪΚΟΦΣΚΙ

Σ' αύτήν τή τρίτη κατά σειράν συμφωνία του, ό Μπετόβεν άποκάλυψε τήν τεράστια και θαυμάσια δύναμη τής άπεραντοσύνης τού δημιουργικού του πνεύματος, ένώ στις δυό προηγούμενες του δέν ήταν άκόμη τίποτε άλλο από ένας καλός μιμητής τών προκατόχων του Χάυντν και Μότσαρτ. Στην πρώτη κίνηση τής «Ηρωϊκής», ό Μπετόβεν προκάλεσε τήν έκπληξη τών συγχρόνων του μουσουργών μέ τό νεωτερισμό τής φόρμας, και τή λακωνική δύναμη τής βασικής μουσικής ιδέας, επάνω στην όποία έχτισε τό κολοσσιαίο του έργου, μέ τά μέσα τής πολυφωνικής τέχνης, καθώς και μέ τή μέχρι τότε άγνωστη τεχνική τής ορχήστρας του. Πραγματικά σάν θέμα βασικό τού πρώτου άλλέγκρο, δέ μεταχειρίζεται παρά μόνο τέσσερα μέτρα ένός μικρού σαλπιαματος, πού άποτελεί τό κύριο μέρος τής συμφωνίας, μέσα σέ μία καλειδοσκοπική μεταμόρφωσή του πάντοτε νέα. Μετά άκολουθεί τό άντάντε μέ τό ζοφερό χαρακτήρα πένθιμου έμβατηρίου, όπου άκούμε τό μοιρολόι και τούς θρήνους γιά τόν ήρωα πού χάθηκε και πού σ' αύτόν ό Μπετόβεν άφιέρωσε τή συμφωνία του. « Συμφωνία συνθεμένη γιά τόν έορτασμό τής μνήμης ένός μεγάλου άνδρός» είναι ό τίτλος τής.

Μά πολλούς και διάφορους τρόπους κι' επεξηγήσεις προσπάθησαν νά ζηγήσουν τό Σκέρτσο τής, τό τόσο σπινθηροβόλο και γεμάτο από πολλά έπεισόδια φανταστικά, όπου πραγματικά μέσα σέ μία άπλη κι' άδιάκοπη προσπάθεια φροντίζει νά ντύσει μέ πραγματικές εικόνες, τά χωρίς σαφή βάση μουσικά σκίτσα τής φαντασίας του. Μά οι επεξηγήσεις τους αυτές, ήσαν τόσο πολύ μακριά από τήν πραγματικότητα ώστε έφτασαν νά πουν δι' μέ τό σκέρτσο αύτό, ό Μπετόβεν ήθέλησε νά εκφράση μουσικώς μία έπίθεση τού ήπικου έναντίον μιάς έχθρικής όλης πεζικοιάς!! Όπως δάποτε τό Σκέρτσο αύτό, μέ τήν αναπάντεχη εισαγωγή

τού κουαρτέτου και τά θορυβώδη σαλπιαμάτα τού, προξενεί ένα άπροσδόκητο έξέ. Ή συμφωνία αύτή τελειώνει μ' ένα φανταχτερό φινάλε σ' ένα έπίνικοιο τραγούδι.

Ο ΜΠΕΡΛΙΟΖ

Ύπεροχη, μεγαλειώδης και μελαγχολική έποποιία, όπου βλέπουμε δι' ό ποιητής κατά διαφόρους περιόδους έμπνεύστηκε από τά άνθραγαθήματα τού ήρώα του, καθώς κι' από τή σπαραχτική αύτή θλίψη πού δοκιμάζει από τή δίψα τής φιλοδοξίας του, παραδιδόμενος πότε κι' ξέφρενα ξεσπάσματα και πότε σέ μία σκοτεινή άνειροπόληση. Ή συμφωνία αύτή είναι μία από τίς άραιότερες συλλήψεις τού πνεύματος και τής ιδιοφυΐας τού Μπετόβεν, από τίς πού έντονες εκδηλώσεις τού σταθερού χαρακτήρα τής εγγύτητας και τού μεγαλείου τής έμπνευσής του. Κι' αύτή ή πανηγυρική και πομπώδης εκδήλωση τής θλίψης του, μπαίνει μέσα στην ψυχή μας και τήν πλημμυρίζει από υπέρτατες συγκινήσεις.

Μετάφραση Γ. ΠΛΟΥΤΗ